

ЗВІТ щодо функціонування системи державних закупівель у січні - грудні 2011 року Нормативно-правове регулювання сфери державних закупівель

У 2011 році правове регулювання системи державних закупівель здійснювалося відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (далі - Закон), метою якого є створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції, забезпечення раціонального та ефективного використання державних коштів. Редакція Закону отримала позитивну оцінку міжнародних експертів, які зазначили, що переважна більшість положень Закону відповідає практиці здійснення державних закупівель згідно з стандартами і директивами ЄС, що є особливо важливим з огляду на зобов'язання України у сфері наближення законодавства до європейських стандартів та кращої міжнародної практики.

Основна увага Мінекономрозвитку як Уповноваженого органу, що здійснює регулювання та координацію у сфері державних закупівель, у звітному періоді була зосереджена на удосконаленні законодавства у сфері державних закупівель.

Протягом 2011 року з метою вирішення проблемних питань у сфері державних закупівель до законодавчої бази було внесено ряд змін, ініційованих суб'єктами законодавчої ініціативи:

- Законом України «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про здійснення державних закупівель» щодо закупівель товарів та послуг у сфері природних монополій та суміжних ринків» доповнено частину третьої статті 2 Закону предметами закупівлі, на які не поширюється його дія (електрична енергія, її постачання, передача та розподіл; природний і нафтовий газ та послуги з його транспортування, розподілу та постачання; тепла енергія, її постачання та транспортування; послуги з централізованого опалення, водопостачання та водовідведення). Замовники отримали змогу укласти прямі договори на закупівлю природного газу, водо-, тепло- та електропостачання без проведення тендерних процедур. Однак зазначена норма викликала негативні відгуки експертів Світового банку та ЄС, оскільки це не відповідає світовим стандартам у сфері державних закупівель, зокрема нормам Директив ЄС.

- Законом України «Про внесення змін до розділу XI «Прикінцеві положення» Закону України «Про здійснення державних закупівель» щодо безперервного забезпечення харчування особового складу Збройних Сил України, учнів (студентів) навчальних закладів та дітей» дозволено замовникам для безперервного забезпечення харчування особового складу Збройних Сил України, а також учнів (студентів) навчальних закладів та дітей, харчування яких здійснюється за рахунок державних коштів, укласти договори про закупівлю послуг з харчування із суб'єктами господарювання - переможцями процедури закупівлі у 2009-2010 роках в межах відповідних бюджетних призначень, із строком їх дії до 31 березня 2011 року;

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підсудності спорів» внесено зміни до абзацу восьмої частини третьої статті 8 Закону, відповідно до яких починаючи з 02.04.2011 рішення органу оскарження може бути оскаржено суб'єктом оскарження чи замовником до суду протягом місячного строку з дня, коли особа дізналася про його прийняття.

- Законом України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» частину третьої статті 2 Закону (випадки, на які не поширюється його дія) доповнено послугами з медичного обслуговування населення, що надаються за договором, укладеним відповідно до Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві»;

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань державних закупівель», який прийнято Верховною Радою України 08.07.2011 та набув чинності з 03.10.2011, внесено ряд змін до Закону, зокрема:

запроваджено механізм здійснення закупівель за рамковими угодами, які широко застосовуються у світовій практиці здійснення державних закупівель;

спрощено застосування процедури закупівлі в одного учасника, а саме: відмінено необхідність отримання погодження Уповноваженого органу у сфері державних закупівель, замовники мають можливість здійснювати конкурентний відбір декількох учасників для проведення переговорів під час застосування процедури закупівлі в одного учасника;

розширено перелік закупівель, особливості закупівель яких повинні визначитися окремими законами;

розширено перелік умов договору про закупівлю, за яких сам договір може змінюватися до виконання сторонами своїх зобов'язань у повному обсязі.

введено з-під дії Закону закупівлі, що здійснюються за кошти підприємств та їх об'єднань. Однак, якщо підприємство користується податковою пільгою, звільнене від обов'язку сплачувати заборгованість перед бюджетами або отримує пряму чи опосередковану бюджетну підтримку, тоді лише за таких умов підприємства та їх об'єднання підпадають під сферу дії Закону. Такі зміни нададуть вітчизняним промисловим підприємствам можливість спростити та скоротити термін укладання договорів, що підвищить їх конкурентоздатність як на вітчизняному, так і на зовнішньому ринках. Редакція вищевказаного законодавчого акту опрацювалась спільно з міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, представниками реального сектору економіки та враховує більшість концептуальних зауважень та пропозицій експертів Світового банку, Єврокомісії. У редакції даного закону враховані пропозиції Президента України, що в свою чергу кореспондуються з європейськими стандартами у сфері державних закупівель. У листі Світового банку та Єврокомісії від 25.07.2011 зазначено, що ряд положень відповідають стандартам ЄС - механізм

рамкових угод та можливість конкурентного відбору декількох учасників для проведення переговорів під час застосування процедури закупівлі в одного учасника.

- Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності та удосконалення державного регулювання у сфері містобудівної діяльності», який прийнято Верховною Радою України 22.12.2011, доповнено статтю 2 Закону і тепер його вимоги застосовуються до закупівель товарів, робіт і послуг, які повністю або частково здійснюються за рахунок державних коштів, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тисяч гривень (в будівництві - 300 тисяч гривень), а робіт - 1 мільйон гривень. Цим же законодавчим актом внесено зміни до частини третьої статті 2 Закону та розширено перелік випадків, на які його дія не розповсюджується, зокрема, роботами із знесення самочинно збудованих об'єктів, відповідно до статті 38 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та послугами з нормування та стандартизації у будівництві». Тепер, з урахуванням цього Закону, процедура закупівлі в одного учасника може застосовуватися у разі необхідності проведення додаткових будівельних робіт, не включених у початковий проект, але які стали через непередбачувані обставини необхідними для виконання проекту за умови, що договір буде укладено з попереднім виконавцем цих робіт, якщо такі роботи технічно чи економічно пов'язані з головним договором. Зазначені зміни набули чинності 19.01.2012.

Крім цього, з метою вирішення проблемних питань у сфері державних закупівель Мінекономрозвитку протягом 2011 року ініціювало внесення низки змін до Порядку визначення предмета закупівлі, затвердженого наказом Мінекономіки від 26.07.2010 № 921 щодо особливостей визначення окремих предметів закупівлі під час організації процедур закупівлі:

протезних виробів, спеціальних засобів для самообслуговування та догляду, засобів пересування, що виготовляються за індивідуальним замовленням інвалідів,

послуг з оцінки майна під час приватизації та товарів і послуг, необхідних для проведення культурно-мистецьких заходів та розвитку туризму,

послуг, необхідних для проведення Всеукраїнською громадською організацією щодо забезпечення прав інвалідів, передбачених Конвенцією ООН про права інвалідів;

будівель виробничого та невиробничого призначення та інженерних споруд різного функціонального призначення;

м'яса для хижих циркових тварин, які безпосередньо закуповуються для організації та проведення гастрольних заходів.

У зв'язку з введенням в дію з 03.10.2011 нових змін до Закону, Уповноваженим органом проводиться робота щодо подальшого удосконалення підзаконних нормативно-правових актів, зокрема, наказом Мінекономрозвитку від 19.10.2011 № 155 "Про здійснення моніторингу державних закупівель", зареєстрованим у Мін'юсті 01.12.2011 за № 1377/20115, затверджено Порядок здійснення моніторингу державних закупівель.

Метою здійснення Міністерством моніторингу державних закупівель є забезпечення додержання замовниками законодавства у сфері державних закупівель та ефективного і раціонального використання державних коштів, максимальної їх економії при здійсненні державних закупівель. У разі виявлення порушень законодавства з питань державних закупівель при здійсненні моніторингу закупівель Уповноважений орган надаватиме рекомендації замовникам щодо усунення та недопущення таких порушень.

Крім того, наказом Мінекономрозвитку від 27.12.2011 № 428 «Про внесення змін до наказу Міністерства економіки України від 26.07.2010 № 922», зареєстрованим в Мін'юсті 30.01.2012 за № 128/20441, внесено зміни до форм документів у сфері державних закупівель.

Поряд з цим, Міністерством розроблено проекти постанов Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку визначення генеральних замовників та взаємодії замовників з генеральним замовником за рамковими угодами", "Про особливості виконання рамкових угод" та "Про затвердження Порядку закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для підготовки та проведення виборів народних депутатів України", проекти наказів Мінекономрозвитку "Про затвердження переліку товарів і послуг, які можуть закуповуватися за рамковими угодами" та "Про особливості укладення рамкових угод".

Для подальшого удосконалення законодавства у сфері державних закупівель за чисельними зверненнями органів виконавчої влади та суб'єктів сфери державних закупівель, зокрема в частині здійснення закупівель за кошти підприємств та усунення внутрішніх невідповідностей окремих норм Закону, Мінекономрозвитку розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань державних закупівель» (далі - проект Закону). Проектом Закону пропонується встановити, що підприємствами здійснюються закупівлі відповідно до вимог Закону України "Про здійснення державних закупівель" лише у випадку здійснення таких закупівель за державні кошти; запровадити можливість закупівлі за скороченою процедурою продуктів харчування та послуг з організації харчування; встановити випадки відміни замовником процедури закупівлі в одного учасника; дозволити депутатам селищних та сільських рад входити до складу комітету з конкурсних торгів тощо.

Проект Закону опрацьований з міжнародними експертами, зокрема Світового банку та Європейського Союзу, зареєстрований у Верховній Раді України 22.12.2011 за № 9634 та 09.02.2012 прийнято у першому читанні за основу.

Водночас, Мінекономрозвитку ведеться подальша робота щодо наближення вітчизняного законодавства у сфері державних закупівель до вимог Директив ЄС, які регулюють здійснення державних закупівель в Європейському Союзі. Так Міністерством спільно з міжнародними експертами розроблено проект Закону України "Про особливості здійснення закупівель у окремих сферах господарської діяльності", яким пропонується встановити більш гнучкий режим закупівель для замовників, які провадять свою діяльність в окремих сферах, які переважно можна охарактеризувати як природні монополії, а саме: у сферах забезпечення транспортування, розподілу, постачання, зберігання природного та нафтового газу, забезпечення виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, забезпечення виробництва,

передачі та постачання електричної енергії, забезпечення виробництва, транспортування та постачання питної води, забезпечення функціонування централізованого водовідведення, надання підприємствам транспорту послуг з користування інфраструктурою залізничного транспорту загального користування, забезпечення функціонування міського електричного транспорту та експлуатація його об'єктів для надання послуг з перевезення, надання послуг автостанцій, портів, аеропортів, надання послуг з аеронавігаційного обслуговування польотів повітряних суден, надання послуг поштового зв'язку, геологічне вивчення (у тому числі дослідно-промислова розробка) родовищ нафтогазоносних надр, вугілля та інших видів твердого палива, забезпечення функціонування та експлуатація телекомунікаційних мереж фіксованого зв'язку загального користування або надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг. На даний час зазначений законопроект прийнято Верховною Радою України у першому читанні за основу (реєстраційний номер 10006 від 07.02.2012).

Поряд з тим, Мінекономрозвитку продовжує роботу щодо міжнародної співпраці з питань державних закупівель та бере активну участь у переговорних процесах щодо створення зон вільної торгівлі між Україною та Канадою, між Україною та Сінгапуром та по приєднанню України до Угоди про державні закупівлі в рамках СОТ.

Наразі повністю погоджено текст проекту Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, яка, зокрема, передбачає поетапно протягом трьох – восьми років здійснити приведення українського законодавства у сфері державних закупівель у відповідність норм Директив ЄС щодо державних закупівель. Статтею 5 розділу "Державні закупівлі" проекту Угоди визначені зобов'язання України розробити і за погодженням з Єврокомісією затвердити відповідну дорожню карту як стратегічний план заходів реалізації положень Угоди в частині державних закупівель. Після підписання та ратифікації Угоди дорожня карта дозволить оперативно перейти до виконання Україною її положень. На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 20.09.2011 № 44984/1/1-11 створено міжвідомчу робочу групу, яка здійснює роботу з розроблення дорожньої карти. На даний час робочою групою розроблено структуру дорожньої карти та проводиться робота щодо її наповнення.

Розвиток системи державних закупівель, створення умов для її ефективного функціонування, підвищення рівня конкуренції в цій сфері та забезпечення її прозорості є пріоритетними напрямками діяльності Мінекономрозвитку.

Здійснення замовниками закупівель за державні кошти

Аналіз здійснення замовниками закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти у звітному періоді проведено на основі:

даних щодо оголошень про заплановані закупівлі, оголошень про результати закупівель, повідомлень про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися, повідомлень про відміну процедури закупівлі в одного учасника оприлюднених на загальнодержавному веб-порталі "Державні закупівлі"(далі – веб-портал).

державного статистичного спостереження "Звіт про проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти" у січні – грудні 2011 року (далі - форма № 1-торги), яку подали 113 головних розпорядників державних коштів;

інформації щодо погодження Мінекономрозвитку процедур закупівлі в одного учасника;

інформації Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату з Європи з футболу та реалізації інфраструктурних проектів щодо погоджених процедур закупівлі в одного учасника у 2011 році;

інформації Держказначейства щодо кількості попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства з причини неподання або подання неповного пакету підтвердних документів стосовно проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти у січні – грудні 2011 року, що не відповідає законодавству;

довідки щодо розгляду Антимонопольним комітетом України скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель в період з 01.01.2011 по 31.12.2011 року.

За даними веб-порталу протягом січня – грудня 2011 року замовниками було оприлюднено та опубліковано в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» 107 784 оголошень про проведення процедур закупівлі. Серед них, найбільшу частку 66,62 відсотка – це оголошення про проведення закупівель за процедурою відкритих торгів, яка є найбільш конкурентною і прозорою процедурою (Рис. 1).

Структура оголошень про заплановані процедури закупівлі у січні – грудні 2011 року

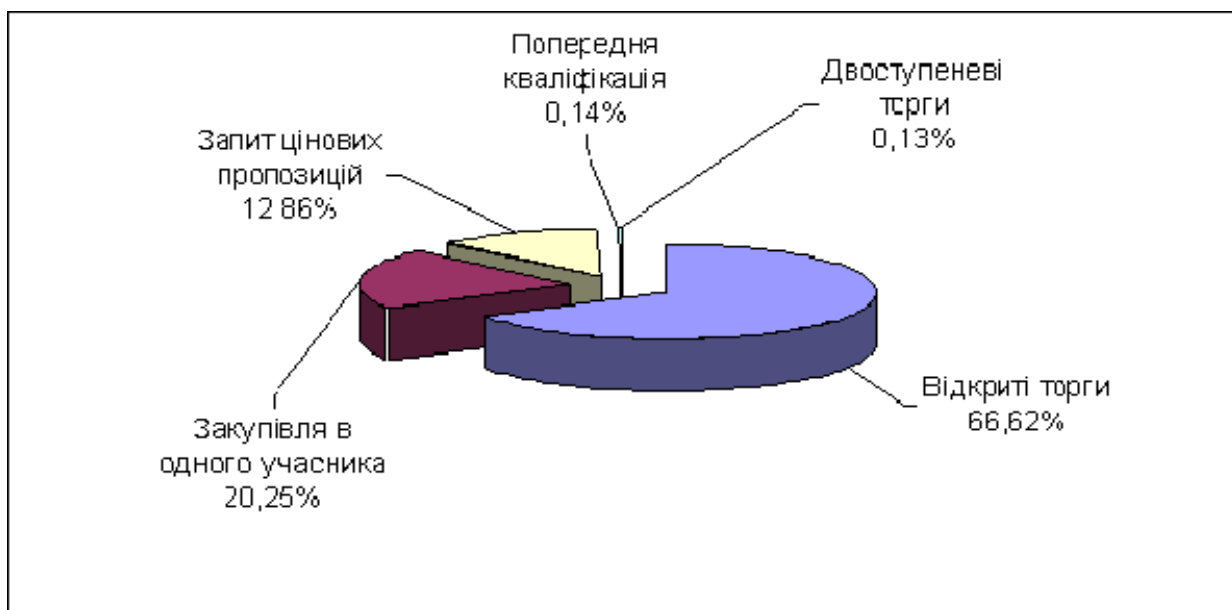

Рис. 1

За результатами проведених процедур закупівлі замовниками на веб-порталі було оприлюднено 115 514 оголошень про результати процедур закупівель, з них: 90 341 оголошення (78,2 відсотка) – це оголошення про результати проведення торгів, повідомлення про результати проведення попередньої кваліфікації, інформація про результати процедури запиту цінкових пропозицій, інформація про результати проведення процедури закупівлі в одного учасника, а 21,8 відсотка (25 173 оголошення) це є повідомлення про торги відмінені або визначні такими, що не відбулися.

Таблиця 1

Кількісна характеристика оголошень про результати процедур закупівлі, оприлюднених на веб-порталі протягом січня – грудня 2011 року

Процедури закупівлі	Оголошення про результати		Відмінені або визнані такими, що не відбулися		Загалом	
	кількість, шт.	частка, %	кількість, шт.	частка, %	кількість, шт.	частка, %
Відкриті торги	69 071	76,46	19 980	79,37	89 051	78,2
Двоступеневі торги	158	0,17	45	0,18	203	0,18
Закупівля в одного учасника	7 662	8,48	2 054	8,16	9 716	8,48
Запит цінкових пропозицій	13 200	14,61	3 075	12,22	16 275	14,1
Попередня кваліфікація учасників	250	0,28	19	0,08	269	0,23
Всього	90 341	100,00	25 173	100,00	115 514	100,00

Серед проведених процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти у звітному періоді найбільшу частку 76,46 відсотка становлять процедури відкритих торгів. Поряд з цим доволі розповсюдженою є і процедура запиту цінкових пропозицій, частка якої серед проведених процедур становить 14,61 відсотка. Процедура попередньої кваліфікації та двоступеневі торги є найменш застосованими: їх частка в загальній структурі становить лише 0,28 та 0,17 відсотків відповідно.

Частка процедур закупівлі в одного учасника, проведених у 2011 році становить 8,48 відсотка. Однією з причин доволі частого її застосування у звітному періоді стала відсутність законів, що мають регулювати

особливості закупівель, визначених у частині четвертій статті 2 Закону. За таких обставин замовники змушені застосовувати одну із процедур, визначених Законом, і найчастіше вони обирають процедуру закупівлі в одного учасника.

Загалом, проаналізувавши дані таблиці 1, можна зробити висновки, що замовники віддають перевагу конкурентним процедурам (відкриті торги, двоступеневі торги, запит цінових пропозицій, попередня кваліфікація учасників), що сприяє заощадженню державних коштів під час закупівель товарів, робіт та послуг.

Водночас доволі велика частка відмінених процедур закупівлі або визнаних такими, що не відбулися (21,8 відсотка), свідчить про неможливість позитивного завершення значної кількості процедур закупівель.

Згідно з повідомленнями про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися, основними причинами відміни торгів або визнання їх такими, що не відбулися є:

- подання для участі у торгах менше двох пропозицій конкурсних торгів (42 відсотка);
- допущення до оцінки пропозицій менше ніж двох учасників (13,9 відсотка);
- відхилення всіх пропозицій конкурсних торгів відповідно до вимог Закону (11,1 відсотка);
- відсутність подальшої потреби у товарах роботах або послугах (11,1 відсотка).

Таблиця 2

Вартісна характеристика оголошень про результати процедур закупівлі, оприлюднених на веб-порталі протягом січня – грудня 2011 року

Процедура закупівлі	Кількість укладених договорів	Загальна вартість укладених договорів на закупівлю товарів робіт і послуг за державні кошти				
		тис.грн.	тис. руб.	тис. дол.	тис.фунтів	тис. євро
Відкриті торги	8913	269	1 231	1 646		187
	9	634 917,17	004,30	424,30	10,75	445,61
Двоступеневі торги	284	6 095	0	0	0	2
		548,70				779,23
Закупівля в одного учасника	8672	95 171	2 666	226		43
		977,58	599,84	975,26	115,68	425,48
Запит цінових пропозицій	1231	1 279	0	0	218,46	0
	9	000,28				
Попередня кваліфікація учасників	314	2 992	0	0	0	0
		932,25				
Всього	110	375	3	1	344,8	233
	728	174 375,98	897 604,14	873 399,56	9	650,32

Із даних таблиці видно, що 75,1 відсотка коштів замовники витратили в результаті проведення конкурентних процедур закупівель (відкриті торги, двоступеневі торги, запит цінових пропозицій, попередня кваліфікація учасників), у тому числі в результаті застосування процедури відкритих торгів – 72 відсотка. Частка вартості договорів, укладених в результаті застосування процедури закупівлі в одного учасника у 2011 році становила 24,9 відсотка. Надання переваги конкурентним процедурам сприяє заощадженню державних коштів під час закупівель товарів, робіт та послуг та їх раціональному використанню.

За даними Держстату у звітному періоді найбільш активними під час проведення процедур закупівель за державні кошти були замовники, головними розпорядниками яких є Міненергougілля – 35 378, Мінінфраструктури – 14 236, Державне агентство резерву – 4573, Київська МДА – 4 224, Держлісагенство – 4189 та Дніпропетровська ОДА – 3775 (рис. 2).

Кількісна характеристика процедур закупівель у січні – грудні 2011 року

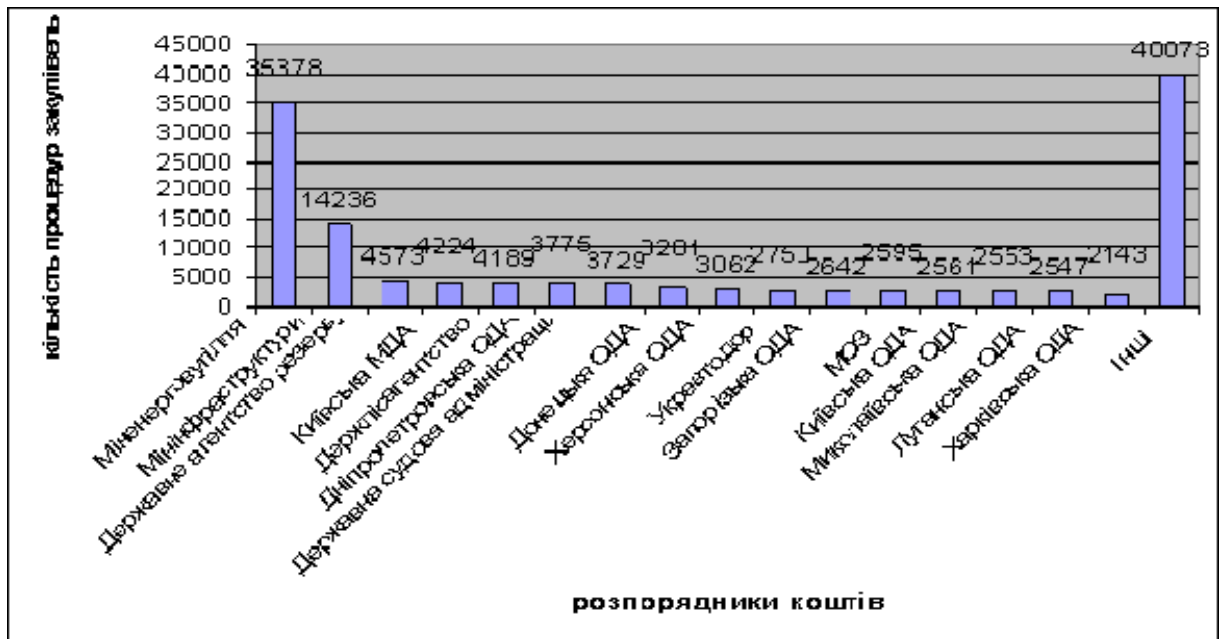

Рис. 2

У звітному періоді у процедурах закупівлі за державні кошти взяли участь 188 523 суб'єктів підприємницької діяльності, у тому числі 75,64 відсотка (142 599 учасників) взяли участь у процедурі відкритих торгів. У 2010 році ці показники відповідно становили 143 497 та 96 907. Як бачимо у звітному періоді зростає кількість учасників, що в свою чергу сприяє розвитку конкуренції.

Суб'єктами підприємницької діяльності на участь подано 277 617 пропозицій конкурсних торгів з урахуванням лотів, що на 23,6 відсотка більше аналогічного періоду минулого року, у тому числі 233 825 пропозицій для участі в процедурі відкритих торгів.

У 2011 році як і в 2010 році близько 20 відсотків поданих учасниками пропозицій було відхилено замовниками як такі, що не відповідають вимогам документації конкурсних торгів (кваліфікаційній документації, запиту цінових пропозицій) та з підстав, що зазначені у статті 17 Закону.

Переможцями у процедурах закупівель стали 66 268 суб'єктів (проти 49 991 переможців у 2010 році), серед яких 77,79 відсотків – це є учасники-переможці у процедурах відкритих торгів (у минулому році – 65,86 відсотка). Водночас переможцями процедур закупівель переважно є вітчизняні учасники (99,6 відсотка).

Серед укладених замовниками в результаті проведення процедур закупівель за державні кошти договорів 99,56 відсотка припадає на договори з вітчизняними суб'єктами господарювання, а 0,44 відсотка – на договори з іноземними постачальниками. Така ситуація позитивно впливає на соціально - економічні явища в країні.

Співвідношення кількості учасників, які подали тендерні пропозиції для участі у процедурах закупівлі до кількості учасників – переможців у 2011 році як і в минулому році становить близько 2,8, що свідчить про забезпечення визначеного законодавством рівня конкуренції під час проведення процедур закупівель.

Протягом звітного періоду замовниками складено річних планів закупівель на загальну суму 496 759 167,8 тис. гривень, що майже в 1,5 рази більше, ніж за аналогічний період 2010 року (335 280 571,3 тис. гривень). При цьому, державними, казенними, комунальними підприємствами та господарськими товариствами, в яких державна або комунальна частка акцій перевищує 50 відсотків, заплановано здійснити закупівлі на суму, відповідно 153 059 729,2 та 259 704 073,6 тис. гривень.

За даними форми 1-торги протягом 2011 року найбільше укладено договорів Мініенергетика та підвідомчими організаціями – 181 215 424 тис. гривень (55,74 відсотка), Мінінфраструктури – 34 849 806 тис. гривень (10,72 відсотка), Укравтодором – 20 973 751,20 тис. гривень (6,45 відсотка), Укрєвроінфрапроектом – 7 985 302,20 тис. гривень (2,46 відсотка), Київською міською державною адміністрацією – 7 287 655,20 тис. гривень (2,24 відсотка), Харківською облдержадміністрацією – 5 492 805,50 тис. гривень (1,69 відсотка), ДП «Центр державного земельного кадастру» – 4 922 411,00 тис. гривень (1,51 відсотка) (Рис. 3).

Структура розподілу коштів за укладеними договорами у 2011 році в розрізі замовників

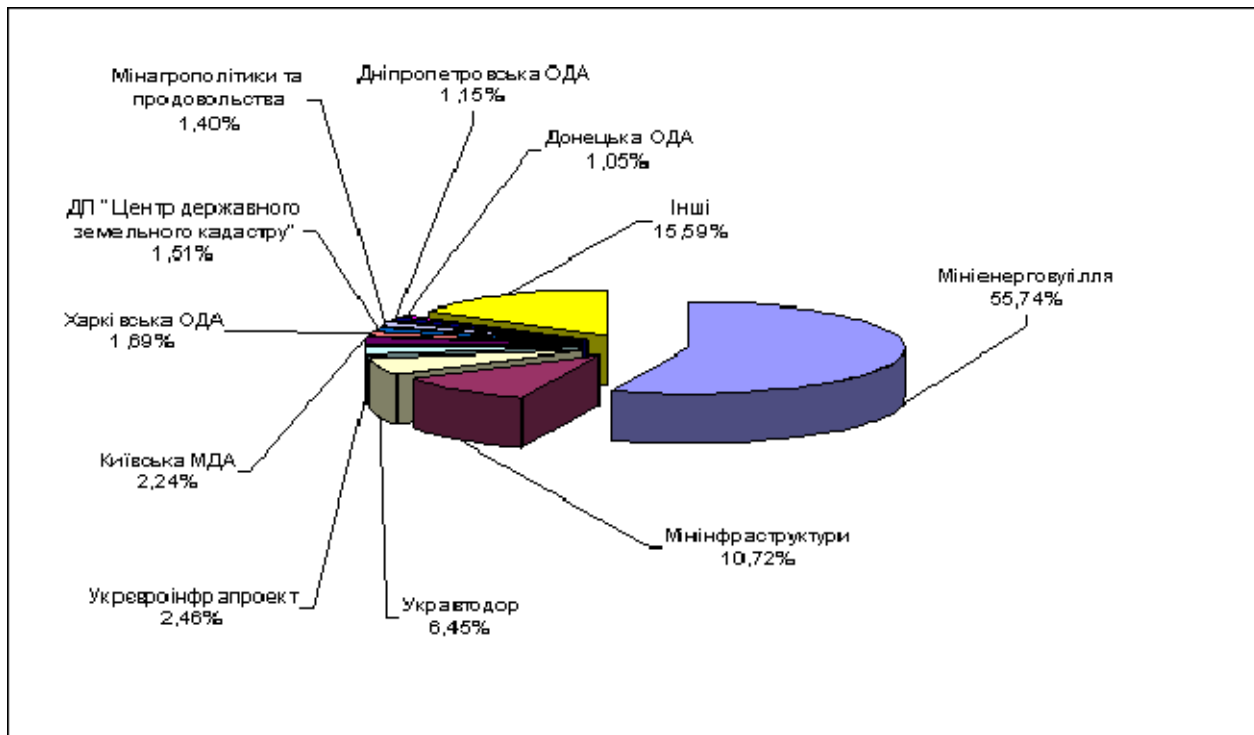

Рис. 3

Загальна сума витрачених державних коштів (фактичних видатків), за результатами проведення у звітному періоді процедур державних закупівель, згідно даних Держстату, становить 135 885 324,3 тис. гривень, що в 1,75 рази більше, ніж у 2010 році (77 396 050,5 тис. гривень), та становить 41,8 відсотка від загального обсягу укладених протягом звітного періоду договорів на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти. У 2010 році фактичні видатки склали 45 відсотків від загального обсягу укладених договорів.

Аналізуючи структуру фактичних видатків за укладеними договорами, видно, що у звітному періоді замовники найчастіше закуповували товари – 60,88 відсотка, роботи – 19,15 відсотка, послуги – 19,97 відсотка. Тенденція щодо домінування закупівлі товарів є характерною для сфери державних закупівель.

У структурі джерел фінансування зобов'язань за договорами про закупівлю за державні кошти найбільшу частку 48,29 відсотка становили кошти господарських товариств, в яких державна частка перевищує 50 відсотків. Крім того, вагому частку становлять кошти державних, казенних, комунальних підприємств – 26,56 відсотка та кошти державного бюджету 17,03 відсотка (Рис.4).

Структура джерел фінансування укладених договорів для закупівлі товарів, робіт і послуг у 2011 роках

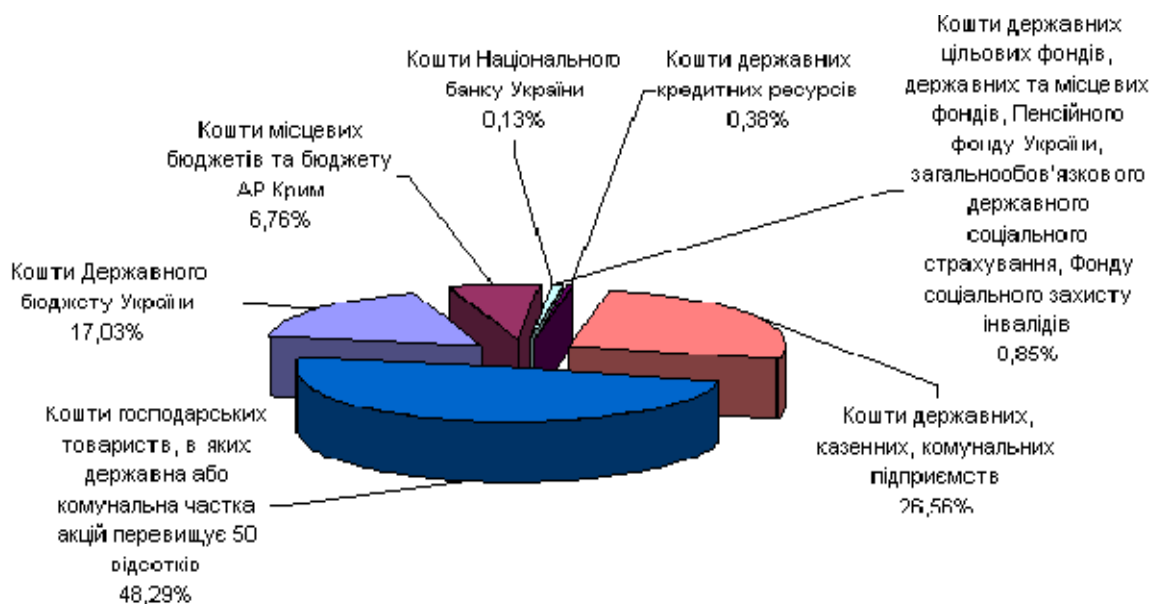

Рис. 4

Згідно даних форми № 1 – торги у звітному періоді замовники для закупівлі товарів, робіт і послуг, які не підпадають під дію Закону (вартість предмета закупівлі менша порогових значень встановлених Законом, а також предмети закупівлі, на які дія Закону не поширюється) уклали 1 905 020 договорів та витратили 158 339 149 тис. гривень. Найбільше було здійснено таких закупівель за кошти господарських товариств, в яких державна частка акцій перевищує 50 відсотків, доля яких становить 63,62 відсотка (табл.3).

Таблиця 3

Структура договорів, укладених без застосування процедур закупівель у січні – грудні 2011 року, за джерелами фінансування

Джерела фінансування	Вартість укладених договорів, тис. грн.	Частка коштів за укладеними договорами, %
Кошти Державного бюджету України	10 586 994,60	6,69
Кошти бюджету АР Крим	275 275,70	0,17
Кошти місцевих бюджетів	19 378 824,10	12,24

Джерела фінансування	Вартість укладених договорів, тис. грн.	Частка коштів за укладеними договорами, %
Кошти Національного банку України	840 255,10	0,53
Кошти державних цільових фондів, державних та місцевих фондів	108 784,70	0,07
Кошти Пенсійного фонду України	386 247,70	0,24
Кошти загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду соціального захисту інвалідів	379 315,40	0,24
Кошти державних кредитних ресурсів	9 316,90	0,01
Кошти державних, казенних, комунальних підприємств	25 633 812,80	16,19
Кошти господарських товариств, в яких державна або комунальна частка акцій перевищує 50 відсотків	100 740 322,00	63,62
Всього	158 339 149,00	100

Відповідно до частини четвертої статті 2 Закону закупівля товарів, робіт і послуг, за кошти, розпорядником яких є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади із забезпечення підготовки та реалізації в Україні інфраструктурних проектів для виконання завдань і заходів з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та інших міжнародних спортивних подій, для виконання завдань і заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, регулюються Законом України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні». Зокрема цим законом передбачено, що закупівлі для Євро – 2012 можуть здійснюватися за процедурою закупівлі в одного учасника за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади із Національним агентством з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів.

На запит Міністерства Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів надало інформацію, що протягом 2011 року агентством видано 230 листів - погоджень на загальну вартість 14 329 507,4 тис. гривень, 47 786,3 тис. доларів США, 31 637,4 тис. євро.

Протягом 2011 року під час реєстрації договорів про закупівлю територіальними органами Державної казначейської служби України у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель було надано 1035 попереджень на загальну суму 748 895,5 тис. гривень, в тому числі по коштах, отриманих з державного бюджету – 260 попереджень на суму 177 872,8 тис. гривень. При цьому, органами Держказначейства у IV кварталі 2011 року у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель було надано 169 попереджень на загальну суму 104 650 тис. гривень, в тому числі по коштах, отриманих з державного бюджету – 67 попереджень на суму 43557,1 тис. гривень.

Серед основних порушень, які виявлено органами Держказначейства, варто відмітити:

- відсутність оголошень опублікованих в державному офіційному друкованому виданні з питань державних закупівель та у відповідному міжнародному виданні;
- невідповідність укладеного договору звіту про результати проведення процедури закупівлі та річному плану закупівель, правильність їх оформлення відповідно до законодавства;
- відсутність звіту про результати проведення процедури закупівлі;
- відсутність повідомлення про акцепт пропозиції конкурсних торгів;
- порушення термінів оприлюднення та опублікування інформації передбаченої статтею 10 Закону;
- не подано річний план закупівель згідно з частиною 4 статті 7 Закону;
- порушення термінів укладання договору згідно з статтею 42 Закону;
- здійснення поділу предмета закупівлі на частини з метою уникнення процедури закупівлі;
- інші порушення законодавства (без проведення процедури закупівлі, не дотримання вимог щодо оформлення поданих документів, подання не повного пакету підтвердних документів та інше).

Інформація по територіальних органах Державної казначейської служби України у кількісних та вартісних показниках надана у таблиці 4.

Таблиця 4

Інформація щодо наданих попереджень у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель у розрізі територіальних органів Державної казначейської служби України у січні – грудні 2011 року

Область	Кількість попереджень	Сума зазначена у договорі, тис. грн.
АР Крим	32	12 020,5
Вінницька	29	14 900,4
Волинська	13	14 085,5
Дніпропетровська	100	38 272,3
Донецька	224	174 061,5
Житомирська	58	13 544,7
Закарпатська	26	3 172,6
Запорізька	109	43 307,7
Івано-Франківська	6	6 375,3
Київська	55	35 220,1
Кіровоградська	16	6 031,8
Луганська	6	1 236,9
Львівська	17	20 381
Миколаївська	12	2 886,7
Одеська	58	22 510,7
Полтавська	16	16 992,5
Рівненська	28	6 022,3
Сумська	22	4 348,6
Тернопільська	0	0
Харківська	71	48 952,6
Херсонська	16	5 187,1
Хмельницька	13	16 079,5
Черкаська	8	1 782,2
Чернівецька	0	0
Чернігівська	3	703,6
м. Київ	79	234 070,8
м. Севастополь	18	6 748,6
Разом	1035	748 895,5

**щодо розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель з
01.01.2011 по 31.12.2011**

За даними органу оскарження постійною діючою адміністративною колегією з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель протягом січня – грудня 2011 року прийнято 1077 рішень (таблиця 5).

Таблиця 5

**Інформація органу оскарження щодо кількості скарг та
прийнятих рішень у січні – грудні 2011 року**

Інформація щодо скарг	Кількість
Прийнято рішень, у тому числі:	1077
прийняття до розгляду	557
відмовлено у задоволенні скарги	159
задоволено скарг (повністю та частково)	234
повернуто без розгляду за рішенням Колегії	56
припинено розгляд	71

Засвідчені в установленому порядку копії рішення за результатами розгляду скарги орган оскарження надсилає Уповноваженому органу, суб'єкту оскарження, замовнику, Державній казначейській службі України та редакції державного офіційного друкованого видання з питань державних закупівель.

Водночас рішення щодо розгляду скарг оприлюднюються на офіційному веб-сайті АМКУ та на веб-порталі з питань державних закупівель.

В процесі виконання Комітетом функцій органу скарження відповідно до Закону України "Про здійснення державних закупівель" виявлені такі типові порушення замовниками вимог законодавства у сфері державних закупівель під час проведення ними процедур закупівель за державні кошти:

1) перша категорія порушень – складання замовниками документації конкурсних торгів з порушенням основних принципів державних закупівель, визначених Законом України "Про здійснення державних закупівель", зокрема:

встановлення непрозорих та нечітких технічних і кваліфікаційних вимог документації конкурсних торгів;

штучне розширення предмета закупівлі (невиправдане об'єднання товару/послуг в один лот/предмет закупівлі; нечітке, загальне визначення предмета закупівлі);

штучне звуження предмета закупівлі (зайва деталізація предмета закупівлі);

помилки під час складення документації конкурсних торгів (невідповідність додатків документації конкурсних торгів основним вимогам документації конкурсних торгів, невірно визначені строки подання пропозицій конкурсних торгів тощо);

2) друга категорія порушень – процедурні порушення з боку Замовника, зокрема:

порушення порядку оприлюднення/опублікування інформації про закупівлю;

неправомірне відхилення пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі;

неправомірне визначення переможця процедури закупівлі;

допущення до оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі, які не відповідають вимогам документації конкурсних торгів;

укладення договорів про закупівлю з порушенням строків, визначених Законом України "Про здійснення державних закупівель" (в тому числі під час процедури оскарження).

Діяльність Мінекономрозвитку як Уповноваженого органу у сфері державних закупівель

Основні функції Мінекономіки як Уповноваженого органу у сфері державних закупівель визначені у статті 8 Закону, серед яких, зокрема, надання роз'яснень щодо порядку застосування законодавства у сфері закупівель, взаємодія з громадськістю, здійснення моніторингу державних закупівель. Крім цього, до 03.10.2011 Уповноважений орган надавав дозволи замовникам на застосування процедури закупівлі в одного учасника.

Упродовж 2011 року до Міністерства надійшло 2548 запитів від суб'єктів сфери державних закупівель щодо застосування норм законодавства у сфері державних закупівель. На ці запити надано 2417 листів-роз'яснень. Найбільш актуальні роз'яснення розміщені на офіційному веб-сайті Мінекономрозвитку.

З метою проведення роз'яснювальної роботи щодо застосування на практиці норм законодавства у сфері державних закупівель та з'ясування проблем, які виникають в процесі здійснення закупівель за державні кошти Уповноважений орган провів 24.03.2011 для представників регіональних управлінь економіки безоплатний семінар – нараду на тему "Актуальні питання у сфері державних закупівель". На семінар були запрошені представники регіональних управлінь економіки, Антимонопольного комітету, Держказначейства, ГоловКРУ, міжнародні експерти.

Крім того, 9 – 10 червня 2011 року у м. Одесі Мінекономрозвитку спільно з проектом ЄС «Гармонізація систем конкуренції та державних закупівель із стандартами ЄС» провели міжнародну конференцію: «Впровадження найкращої міжнародної практики державних закупівель в Україні», участь у якій взяли відомі вітчизняні та іноземні експерти-практики, представники Світового банку, ЄС-OECD/SIGMA, USAID, Асоціації міст України, Української спілки промисловців і підприємців, Ради підприємців. Учасники конференції ознайомилися з практикою державних закупівель в ЄС, мали змогу обговорити проблеми закупівель комунальних послуг, перспективи впровадження електронних та рамкових закупівель, завдання контролю державних закупівель з огляду на практику застосування Закону України «Про здійснення державних закупівель».

Також, 30 серпня 2011 року Мінекономрозвитку проведено круглий стіл з громадськими організаціями, що здійснюють моніторинг державних закупівель, а 5 жовтня фахівці Міністерства взяли участь у круглому столі, організованому громадським Партнерством «За добросовісні державні закупівлі», щодо обговорення стратегії розвитку державних закупівель в Україні.

При цьому, 7 жовтня 2011 року за участі Мінекономрозвитку, ДП «Зовнішторгвидав України» та за підтримки Проекту Crown Agents відбулася міжнародна конференція «Актуальні питання державних закупівель в Україні. Стан та перспективи розвитку». Під час конференції учасники обговорили проблемні питання, які виникають на практиці під час застосування вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель» та нововведень у законодавстві, що набули чинності з 03.10.2011.

Протягом січня - вересня поточного року до Мінекономрозвитку надійшло понад 5029 документів щодо погодження процедури закупівлі в одного учасника. Після опрацювання зазначених документів, видано 2 923 листів-погоджень на очікувану вартість 107 907 315,4 тис. гривень.

На початку 2011 року за відсутності окремих законів України, які мали б визначити особливості здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, передбачених у частині четвертій статті 2 Закону (електричної енергії, її постачання та розподілу, природного нафтового газу та послуг з його транспортування, розподілу та постачання, послуг з централізованого водопостачання та водовідведення) замовники були змушені застосовувати процедуру закупівлі в одного учасника для придбання зазначених предметів закупівлі. Для вчасного відпрацювання великої кількості документів замовників щодо погодження закупівлі електричної енергії, її постачання та розподілу, природного нафтового газу та послуг з його транспортування, розподілу та постачання, послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, Міністерством на початку 2011 року видано 7 колективних листів-погоджень для 1762 замовників на суму 37 103 313,5 тис. гривень. Однак збільшення тарифів позбавило більшість замовників можливості використати листи-погодження.

У звітному періоді Міністерством прийнято 2196 рішень щодо відмови замовникам у застосуванні процедур закупівлі в одного учасника на загальну суму 85 093 344,9 тис. гривень.

Рішення Уповноваженого органу щодо погодження процедури закупівлі в одного учасника або щодо відмови в застосуванні такої процедури оприлюднювалися на веб-порталі з питань державних закупівель, що робить інформацію про застосування неконкурентної процедури відкритою та доступною для широкого кола зацікавлених органів та громадськості.

Поряд з цим, Міністерство співпрацює з правоохоронними органами щодо виявлення фактів порушення законодавства у сфері державних закупівель. Відповідно до пункту 3 частини другої статті 8 Закону та згідно з Порядком здійснення моніторингу державних закупівель, затвердженим наказом Мінекономрозвитку від 19.10.2011, зареєстрованого в Мін'юсті 01.12.20011 за № 1377/20115, Міністерством проводиться моніторинг процедур закупівель. Інформація щодо виявлених фактів можливих порушень законодавства надсилається до Генеральної прокуратури України для реагування відповідно до вимог чинного законодавства.

Ураховуючи викладене, Мінекономрозвитку здійснює заходи щодо належного виконання функцій Уповноваженого органу у сфері державних закупівель та подальшого вдосконалення системи державних закупівель в Україні з урахуванням найкращого міжнародного досвіду.

**Заступник директора департаменту державних
закупівель та державного замовлення**

О. С. Власов